

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ЕКОЛОГІЧНО-СТАЛОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Постановка і обґрунтування актуальності проблеми. У сучасних умовах жодна з країн світу не здатна самотійно вирішувати свої екологічні проблеми, усі вони потребують чітких та злагоджених рішень та координації на міжнародно-правовій основі. Вирішення цих проблем можливе лише за умов міжнародного співробітництва та інноваційних підходів, що здійснюється на багатосторонній основі.

Першим з векторів розвитку України за Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» є - забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя. Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями [7].

Для цього, передусім, необхідно відновити макроекономічну стабільність, забезпечити стійке зростання економіки екологічно невиснажливим способом, створити сприятливі умови для ведення господарської діяльності та прозору податкову систему. Впровадження інноваційної концепції «зеленої економіки» повинно стати одним з основних чинників сталого розвитку України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Визначенню особливостей розвитку концепції «зеленої економіки» як фактору економічного зростання України присвячені праці таких вчених, як Марчук Л. П. [3], Потапенко В. Г. [4], Степаненко-Липовик Б. В. [6], Галушкіна Т. П. [1]. Проте, проблеми впровадження механізмів співробітництва у сфері інноваційного розвитку охорони довкілля потребують додаткових досліджень.

Метою роботи є визначення інноваційних заходів щодо реалізації концепції «зеленої» економіки в умовах євроінтеграції України. Впровадження принципів сталого розвитку щодо ефективного використання природних ресурсів, інноваційних екотехнологій на державному, регіональному рівні та рівні корпорацій на основі міжнародних ініціатив та стандартів - є одним з пріоритетних завдань розвитку

України.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні необхідність розробки та впровадження політики екологічно-сталого розвитку на основі «зеленого» зростання викликана як міжнародними зобов'язаннями, так і внутрішніми соціально-економічними й екологічними реаліями. В Україні затверджено низку документів і договорів для офіційного визнання стратегії сталого розвитку: створено Національну комісію сталого розвитку України, розроблено Цілі розвитку тисячоліття, затверджено Концепцію та Стратегію національної екологічної політики України до 2020 р., затверджено Національний план дій з охорони навколишнього середовища на 2011 - 2015 рр. тощо.

Україна на сьогодні є однією з найзабрудніших й екологічно проблемних країн. За оцінками Індексу якості навколишнього середовища (Environmental Performance Index), які здійснює Йельський університет (США), Україна займає 87-е місце серед 163 країн світу. Рівень навантаження навколишнє природне середовище в Україні в 4-5 разів перевищує аналогічні показники інших країн. За рівнем раціонального використання і якості водних ресурсів Україна, за даними ЮНЕСКО, займає 95-е місце з 122 країн світу. Стан земельних ресурсів в Україні близький до критичного: на всій території країни спостерігаються процеси деградації земель. Наймасштабнішими є ерозія (близько 57,5% земель) та забруднення земель (близько 20% території), а щорічні втрати гумусу складають 0,65 т / га [2].

В рамках двостороннього співробітництва між урядом України та урядом Федеративної Республіки Німеччина Міністерство економічного розвитку і торгівлі України створено німецьке Товариство з міжнародного співробітництва GIZ, розуміння зеленої економіки з боку якого відповідає визначенню Програми ООН по навколишньому середовищу: "Зелена економіка підвищує рівень добробуту громадян та соціальної справедливості завдяки суттєвому зниженню ризиків для навколишнього середовища та екологічної безпеки. У своєму найпростішому вираженні, зелена економіка є низьковуглецевою, ресурсоефективною та соціально інклюзивною" [8].

GIZ підтримує процес трансформації країн-партнерів на шляху до зеленої економіки через посилення потенціалу громадян та установ і надання консультаційної підтримки щодо розробки процесів імплементації. Програма підтримки зеленої модернізації української економіки сприяє диверсифікації економіки України з

урахуванням екологічних аспектів.

Одним з інструментів, які сприяють впровадженню європейських стандартів у економіку природокористування на регіональному рівні, визнано екологічні інновації, як індикатор сталого і зрівноваженого розвитку в умовах конкуренції. Впровадження екологічних інновацій сприяє розвитку і розширенню ринку екологічних товарів і послуг. У регіонах та муніципалітетах існує нагальна потреба у впровадженні заходів з енергоефективності.

Підвищення енергоефективності має велике значення для України. «Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки» передбачає зниження енергоємності на 20% у порівнянні з 2008 р. та наближення відповідних показників до стандартів ЄС. Для виконання цього завдання необхідно, перш за все, підвищити рівень безпеки енергопостачання, зменшити залежність України від нестабільного імпорту енергоносіїв та горючих корисних копалин, знизити виробничі витрати та витрати на енергозабезпечення. Щоб досягти цілей з енергоефективності, необхідно відповідним чином розробити політичні програми та норми для їх практичної реалізації.

В Україні визначено потенціал для заощадження енергії та підвищення енергоефективності, а також реалізовано відповідні заходи з заощадження енергії. Завдяки цьому знижено викиди шкідливих газів у атмосферу. За дорученням Федерального міністерства довкілля, охорони природи, будівництва та безпеки ядерних реакторів (BMUB), GIZ надає Уряду України консультаційну підтримку у створенні на національному рівні належних правових рамок умов, які сприятимуть реалізації заходів з енергоефективності на муніципальному рівні. Окрім цього, GIZ надає підтримку двом регіонам у створенні енергетичних агентств у форматі пілотних проектів. Ці агентства повинні забезпечувати консультаційний супровід відповідним муніципалітетам з питань реалізації заходів з енергоефективності та заощадження енергії у їх громадах [5].

Висновки. Спільне прагнення Європейського Союзу та України до зміцнення стосунків у рамках європейської політики сусідства робить можливими поступову економічну інтеграцію та поглиблення співпраці на основі впровадження екологічних інноваційних технологій.

Дослідження показало, що екологічна відповідальність підприємства набуває все більшого значення для інвестиційного іміджу компанії (регіону), країни. Особливо важливим стане розробка дієвих механізмів регулювання та державного стимулювання інноваційних розробок в природокористуванні в умовах децентралізації. Державна політика сталого розвитку надає платформу для формування нових механізмів впровадження концепції «зеленого» зростання на основі нових вимог у сфері охорони навколишнього середовища, впровадження ефективної інноваційних систем екологічного менеджменту на підприємствах, орієнтуючись на кращий світовий досвід.

ДЖЕРЕЛА

1. Галушкіна Т. П. Джерела економічного зростання в умовах моделі “зеленої” економіки [Електронний ресурс] / Т. П. Галушкіна // Формування ринк. відносин в Україні : зб. наук. праць. – Київ, 2013. – № 5. – С. 71–74. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/frvu_2013_5_18.pdf. – Назва з екрана.

2. Заключний звіт з науково-дослідної роботи «Проведення аналізу стану реалізації регіональної екологічної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.menr.gov.ua/docs/activity-ecopolit/NDR%20regionalna%20politika%202013.doc>.

3. Марчук Л. П. “Зелена” економіка: суперечності та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Л. П. Марчук // Вісн. аграр. науки Причорномор’я. – 2014. – Вип. 1. – С. 34–41. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vanp_2014_1_7.pdf – Назва з екрана.

4. Потапенко В. Г. Трансформація використання природно-ресурсної сфери України на засадах “зеленої” економіки : монографія / В. Г. Потапенко. – Суми : Папірус, 2013. – 383 с.

5. Створення енергетичних агентств / [Електронний ресурс] - Режим доступу : <https://www.giz.de/en/worldwide/32560.html>

6. Степаненко-Липовик Б. В. Зелений бізнес: сутність, фінансові аспекти, напрями розвитку в Україні : монографія / Б. В. Степаненко-Липовик. – Київ : Аграр Медіа Груп, 2013. – 272 с.

7. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

8. GIZ Україна / Офіційний сайт [Електронний ресурс] - Режим доступу : <https://www.giz.de/en/worldwide/32413.html>

ORLOVA NATALIYA

Dr. of Public Administration, Professor of Management,
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

AN INNOVATIVE APPROACH TO ECOLOGICALLY SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE

The article proves the feasibility of implementation of sustainable development principles in terms of environmental responsibility of the companies, the region and the state, which has become of the great importance in the context of the eurointegration cooperation. The purpose of the article is to define the innovative measures in order to implement the concept of "green" economy in conditions of Ukraine's European integration.

It has been determined that it is important to develop effective mechanisms of regulation and state stimulation of innovation in environmental management in a decentralized environment. The article also studies a program of support green modernization of the Ukrainian economy, taking into account environmental aspects, which was introduced by German Organization of International Cooperation GIZ. The article proves the necessity of introduction of innovative technologies and implementation of energy efficiency measures at the municipal level.

The findings provided the main directions of state and regional policy of Ukraine as for economic integration in the context of sustainable development; it was also proposed to implement the mechanisms to deepen cooperation through the introduction of ecological technology innovation.

Keywords: innovative technology, sustainable development, integration, partnership, green economy, environment